

LUND UNIVERSITY

Adam van Dürrens kungliga porträttgalleri

En omtolkning av fyra, år 1524 skulpterade, porträtt i Lunds domkyrkas norra tvärskepp

Manhag, Andreas

Published in:
ALE

2018

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Manhag, A. (2018). Adam van Dürrens kungliga porträttgalleri: En omtolkning av fyra, år 1524 skulpterade, porträtt i Lunds domkyrkas norra tvärskepp. *ALE*, 2018(4), 1-8.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

NR 4 2018

Ale

Historisk tidskrift

FÖR SKÅNE

HALLAND

OCH

BLEKINGE

Adam van Dürens kungliga porträttgalleri

En omtolkning av fyra, år 1524 skulpterade, porträtt i Lunds domkyrkas norra tvärskepp

Av Andreas Manhag

Antikvarie, Historiska museet vid Lunds universitet

Denna artikel berör byggmästaren Adam van Düren, verksam vid Lunds domkyrka under 1500-talets första kvartal, och nyupptäckta fakta kring fyra av honom skulpterade porträtt. Sedan Historiska museets föreståndare Otto Rydbeck för ungefär 100 år sedan lade fram en hypotes om att det ena porträttet kunde föreställa van Düren själv, har detta tills nu stått oemotsagt. I artikeln argumenterar jag för att nämnda porträtt i själva verket föreställer kung Fredrik I, samt att det ingår i en serie av fyra kungliga porträtt, utförda 1524. Artikeln bör vara av stort intresse för såväl studiet av Lunds domkyrka som för dansk historia, inte minst vad gäller kungliga porträtt.

Laurentiidomen i Lund är med dess analkande 900-års jubileum inte endast en av Skandynaviens mest ärevördiga tempelbyggnader, den är ur ett arkeologiskt, arkitektoniskt och ett konstvetenskapligt hänseende också en av de mest utforskade. Trots att många av dess väl förborgade hemligheter systematiskt har blivit avslöjade, visar det sig ibland att domkyrkan ännu har förmågan att bjuda på överraskningar.

Här presenteras en ny tolkning av fyra skulpterade porträtt, utförda av den enigmatiske byggmästaren och bildhuggaren Adam van Düren, tillkomna under de i dansk historieskrivning turbulenta åren 1524 och 1525. Utifrån en jämförelse med samtida skulpterade och målade avbildningar kan nu identiteten på två av van Dürens fyra berörda porträtt med stor säkerhet fastställas som tillhöriga de två rivaliserande tronpretendenterna Fredrik I och Kristian II, vars strider fick ett blodigt avslut i och med slaget utanför Lund 1525. Ett tredje krönt porträtt tolkas i artikeln med viss säkerhet som den senares

fader, kung Hans och ett fjärde kan med stor sannolikhet identifieras som ett porträtt av Fredriks maka Sophie av Pommern.¹

Byggmästare van Düren i ärkebiskopens och konungens tjänst

Mäster Adams rustikt humoristiska skulpturer, tillförda domkyrkan under 1500-talets första tre decennier, har både genom muntlig tradering och akademisk forskning varit föremål för såväl de äldsta påvisbara, som de mest varierande tolkningarna, som gjorts av helgedomens skulpturer överhuvudtaget.² I det första mer omfattande verket gällande domkyrkobyggnaden, *Berättelse om Lunds domkyrka*, vilket som handskrift författades av akademibibliotekarie Johan Corylander någon gång mellan 1754 och 1756, upptog van Dürens konstverk hela fem av de åtta illustrationer som ägnades åt domkyrkans skulpturala märkvärdigheter.³ Under 1900-talets första hälft har framförallt professorn i arkeologi Otto Rydbeck gjort sig bemärkt

som den stora kännaren av van Düren och hans verk *Två märkliga konstnärer* från 1918 räknas än idag som normgivande i ämnet. Därefter har mästerns konstverk ouppörligt fortsatt att fascinera både forskare och allmänhet.⁴

Adam van Düren verkade under den danska katolicismens slutskede och blev den sista byggmästaren som arkitektoniskt och konstnärligt omformade domkyrkan under en tid då Lund ännu var Danmarks och Sveriges kyrkopolitiska medelpunkt. Han gav katedralen den huvudsakligen sengotiska exteriör som bevarades intakt under de följande tre seklerna, ända fram till 1800-talets nyromanska stilrestaureringar. Idag återstår inte mycket av van Dürens rent arkitektoniska bidrag. Tornens trappgavlar revs 1769 respektive 1812, och under det nittonde århundradets andra hälft revs också samtliga strävpeglare, inklusive det mycket karakteristiska och väl tilltagna stödet för den södra korsarmen, vilken pryddes med några av mästerns såväl mer välkända som mer okända skulpturer. Vad gäller hans övriga konstnärliga bidrag har merparten av skulpturerna lämnats orörda, till stor del eftersom de sedan 1600 har betraktats som anmärkningsvärda, inte så mycket på grund av deras skönhet som deras kuriösa värde, med allegoriska och samhällskritiska budskap ackompanjerade av ett folkligt naivt formspråk. Störst intresse har huvudsakligen riktats mot två verk som är belägna i domkyrkans krypta; ärkebiskop Birger Gunnersens mäktiga sarkofag och den närbelägna brunnen med dess djärva kritik mot den rådande samhällsordningen. Denna artikel riktar istället blicken mot det norra tvärskeppets valv. Där befinner sig, på 14 respektive 17 meters höjd, fyra porträtt som sattes upp 1524, under slutfasen av van Dürens restaurering. Endast några år därefter försvinner byggmästaren själv spårlöst ur de historiska källorna.

Restaurering och dekorerings av det norra tvärskeppet

Adam van Düren hade kallats till Lund av den folkligt sinnade ärkebiskop Birger omkring 1506. Under Birgers ledning restaurerade och omformade han stora delar av kyrkan samt inrättade ärkebiskopens sarkofag och Mariakapellet i kryptan.⁵ Då den handlingskraftige Birger avled 1519, sammanföll det med en omfattande politisk kris i Norden, såväl ur ett kyrkligt som ur ett statligt hänseende. Domkapitlet, Kronan och den Heliga stolen lyckades aldrig enas om vem som skulle efterträda ärkebiskopsämbetet och eftersom inga av de följande ärkebiskoparna blev påvligt stadfästa var de i realiteten relativt maktlösa. Detta skifte mellan andlig och världslig maktutövning hade direkta konsekvenser för van Dürens fortsatta verksamhet, såväl vad gäller kyrkliga som fortifikatoriska arbeten.

Efter en vistelse i Stockholm, dit han hade gjort Kristian II följa under dennes korta tid som svensk kung, tog mästern Adam sig an domkyrkans förfallna norra tvärskepp.⁶ Hela valvet murades om och dekorerades med en allegorisk framställning av Kristi passion och uppståndelse, snarlik den han mot slutet av 1400-talet hade skulpterat för Linköpings domkyrka. På två kragstenar som stöttade valvkåporna skulpterades ansikten med årtalen för korsarmens iståndsättande: 6723 efter världens skapelse respektive 1524 efter Kristi födelse.⁷ I det enorma fönstrets valvbåge placerades två konsoler, också i form av ansikten (bild 1).

Porträtten är några av domkyrkans mindre uppmärksammade konstverk, säkerligen på grund av att de båda vid fönsterbågen befintliga ansiktena av Zettervall blev halvt gömda i små nischer, samt att de andra två, ursprungligen som nu, endast skymtar i valvdunklet.

På grund av att det manliga ansiktet i fönsterbågen (bild 2), i likhet med ärkebiskop

ering av

lats till Lund av
skop Birger om-
edning restaure-
ora delar av kyr-
kopens sarkofag
5. Då den hand-
519, sammanföll
sk kris i Norden,
ett statligt hänse-
och den Heliga
s om vem som
opsämbetet och
e ärkebiskoparna
i realiteten rela-
mellan andlig och
e direkta konse-
satta verksamhet,
n fortifikatoriska

blm, dit han hade
dennes korta tid
ter Adam sig an-
tvärskepp.⁶ Hela
orerades med en
y Kristi passion
en han mot slutet
at för Linköpings
nar som stöttade
nsikten med år-
ndsättande: 6723
ektive 1524 efter
a fönstrets valv-
r, också i form av

nyrkans mindre
k, säkerligen på
sterbågen befint-
blev halvt gömda
dra två, ursprung-
ar i valvdunklet.
ga ansiktet i fön-
med ärkebiskop

Bild 1. Valv och fönsterbåge med tre av porträtten knappt synliga, detalj av akvarellerad teckning av E. E. Nielsen 1834. Domkyrkomuseet i Lund.

Birgers, hade skulpterats på ett mycket levande vis, med skarpt framträdande näsa och hängande kinder, ansåg historikern och landsarkivarien Lauritz Weibull 1906 att de två föreställde porträtt av kung Hans och drottning Kristina av Sachsen. Det förra beskrev han som porträtterat med en slående likhet och det senare som endast schablonmässigt skulpterat. Vidare ansåg han att de hade satts dit före kung Hans död 1513.⁸ Först 1911 kunde professorn i arkeologi Otto Rydbeck vid en närmare undersökning upptäcka att året 1524 stod skrivet på ett av porträtten i valvet.⁹ Weibulls antagande kunde därmed uteslutas och själv spekulerade

Rydbeck 1918 i möjligheten att dessa porträtt i stället kunde föreställa byggmästaren van Düren själv och hans fyra år tidigare bortgångna hustru Birgitte.¹⁰ Denna hypotes återgavs upprepade gånger av Rydbeck och har också återgivits i senare forskning.¹¹

Ett kungligt porträttgalleri i ärkebiskoparnas tvärskepp

Att byggmästaren på en så prominent och upplyst plats som i fönsterbågen skulle ha förevigat sig själv och sin avlidna maka förefaller som ett osannolikt tilltag, inte minst med tanke på att han annars endast efterläm-

Bild 2 och 3. Ansiktena i den forna fönsterbågen, belägna 14 meter ovan golvet. Foto LUHM.

Bild 4. Fredrik som hertig av Schleswig-Holstein-Gottorp. Porträtt i brons från den kenotaf i Bordesholms klosterkyrka som tillverkades i samband med hans första hustru Annas av Brandenburg död 1514.

nade signaturer eller stenhuggarmärken. Dessutom beskrev Corylander familjens gravvård på Kraftskyrkogård som oansenlig.¹² I det avseendet var Weibulls antagande att porträtten föreställde ett regentpar mer rimligt, eftersom byggmästaren tidigare på andra platser i domkyrkan med avbilder och/eller heraldiska vapen hade förevigat både ärkebiskop Birger, kung Hans och drottning Kristina. Weibull hade rätt i att det måste ha varit ett regentpar som stod modeller, men bevisligen inte från tiden före 1513 utan från år 1524. Det manliga porträttet har i själva verket övertygande fysiska likheter med Adams nya arbetsgivare, efter ärkebiskopens död, den utnämnde men ännu inte krönt 53-åriga Fredrik I (1471–1533).

Vid en jämförelse med Fredriks kenotaf från 1514 i Bordesholm klosterkyrka, Schleswig-Holstein (bild 4), och hans postumt skulpterade kenotaf i Schleswigs domkyrka från 1552, är överensstämmelsen med domkyrkans porträtt i varje detalj så påtaglig, inte minst med avseende på den gropförsedda ha-

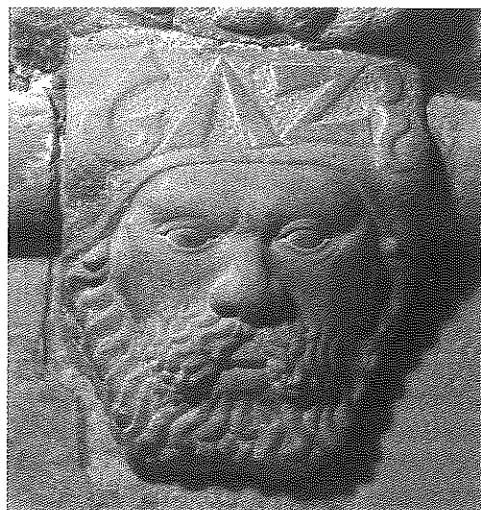

Bild 5. Porträtt i östra valvbågen, beläget 17 meter ovan golvet och daterat 6723 (1524). Foto LUHM.

Bild 6. Kristian II enligt gravyr från 1529, utförd efter tecknad förlaga av Jan Gossaert.¹⁵

enhuggarmärken.
lander familjens
ård som oansen-
reibulls antagande
tt regentpar mer
taren tidigare på
med avbilder och/
le förevigat både
ans och drottning
i att det måste ha
d modeller, men
öre 1513 utan från
rättet har i själva
ka likheter med
ter ärkebiskopens
nu inte krönte 53
).

Fredriks kenotaf
sterkyrka, Schles-
ch hans postumt
eswigs domkyrka
nelsen med dom-
lj så påtaglig, inte
gropförsedda ha-

kan och den karakteristiska skepparkransen (som återfinns på i princip samtliga kända avbildningar av honom), att jag vågar fastslå att det verkligen är Fredrik I som avbildas i domkyrkan.¹³ På flera av hans porträtt bär han dessutom, i likhet med domkyrkans skulptur, en baret med öronlappar. Enligt praxis alltsedan kung Hans död avbildades regenterna sällan med krona. Däremot tycks det kvinnliga porträttet (bild 3), rimligtvis föreställande drottning Sophie av Pommern (1498–1568), bära en stiliserad krona eller dylikt över en bandförsedd hätta.¹⁴

Upptäckten av dessa två regenter blir än mer intressant om de sätts i relation till de två andra närbelägna ansiktena. De är placerade högst upp under valvet, vid 17 meters höjd, och är knappt synliga från golvet. Weibull antog att det östra porträttet (bild 5), under den uppståndne Kristus, var mästern Adams självporträtt. Ett mer troligt antagande är att detta ansikte med baret, breda mustascher samt ett lockigt och kluvet skägg, i själva verket föreställer den sedan 1523 landsflyktige och samma år av Martin Luther konverterade Kristian II, som då ännu hyste hopp om att återta kronan. Samtliga porträtt av

nämnde kung uppvisar dessa fysiska karakteristika och ofta bär han dessutom just baret, i likhet med sin farbror Fredrik (bild 6). Kristian lär förstås inte ha suttit modell, men Adam hade med säkerhet träffat honom personligen under vistelsen i Stockholm och sannolikt hade han avbildningar till hands.

Det motstående porträttet (bild 7), under den återuppstående fågel Fenix i väster, har i jämförelse med de övriga tre porträtten mycket grova drag. Under ett smalt band, av Rydbeck säkerligen felaktigt kallad pannbin-

Bild 7. Porträtt i västra valvbågen, daterat 1524. Foto LUHM.

Bild 8. Van Dürens förmodade porträtt av kung Hans på brunnskarret i kryptan, daterat 1513. Foto LUHM.

del, syns vid en närmare granskning ett nästan groteskt ansikte vilket föranledde Weibull att beteckna den som en teatermask.¹⁶ Om den självvironiske och folkligt humoristiske byggmästaren överhuvudtaget efterlämnade något självporträtt, bör detta vara det mest sannolika. Jag håller det emellertid för mer troligt att detta är ett postumt porträtt av den 1513 avlidne kung Hans, vilken på samtliga kända porträtt, inte minst de gjorda av van Düren, uppvisar en snarlik frisy. Pannbandet och siffrorna tycks istället för en bindel snarast föreställa en stiliserad krona. Kronans form uppvisar likheter med den på det förmodade porträttet av drottning Sophie i fönsterbågen, dels med avseende på graden av abstraktion, dels med tanke på att båda i likhet med Kristians baret är tvärt avhuggna i sidorna. Det finns också fysiska likheter med van Dürens övriga porträtt av kung Hans. Det äldsta av dessa pryder en av de bislagsstenar som uppställdes framför trappan till Köpenhamns slott 1503 (bild 9), vilket Rydbeck 1907 med övertygande argu-

Bild 9. Van Dürens porträtt av kung Hans från Köpenhamns slott 1503. Näsan avslagen och ersatt med en som inte motsvarar originalet.

ment kunde tillskriva van Dürens produktion.¹⁷ En länk mellan porträttet i takvalvet från 1524 och porträttet på bislagsstenen är det kungliga porträtt som pryder den östra hällen av det brunnskar som befinner sig i domkyrkans krypta, daterat till 1513 (bild 8). I likhet med 1503 års porträtt är detta framställt enligt en medeltida grundmall; *en face* med spira och krona samt med en furstlig kåpa av identiskt snitt med den på bislagsstenen, med bred nedvikt krage. Porträttet från 1513 är i sin tur nästintill identiskt skulpturen från 1524, såväl frisyren, ögonens sneda horisontala lutning, de tunga ögonbrynsbågarna, näsans grundform, den breda kluvna hakan, de hängande kinderna och läpparnas säregna form. Mycket tyder således på att det rör sig om samma person på samtliga van Dürens tre porträtt, avbildade med ungefär ett decenniums mellanrum och med ett gradvist förstärkande av de personliga ansiktsdragen (jämför bild 7, 8 och 9).

Generellt sett är de båda porträtten i valvbågarna mycket grova, på gränsen till kariatyrartade. Att det västliga valvporträttets fysiologi är avsevärt grövre än övriga porträtt av Hans är därför inte att betrakta som ett argument för att det inte skulle vara kungligt, eftersom det samma gäller det östra por-

...ing Hans från Köpen-
och ersatt med en som

Dürens produk-
trättet i takvalvet
i bislagsstenen är
pryder den östra
som befinner sig i
till 1513 (bild 8).
trätt är detta fram-
rundmall; *en face*
t med en furstlig
d den på bislags-
krage. Porträttet
till identiskt skulp-
risyren, ögonens
de tunga ögon-
dform, den breda
kinderna och läp-
ppet tyder således
a person på samt-
tt, avbildade med
ellanrum och med
de personliga an-
8 och 9).

a porträtten i valv-
gränsen till kari-
ga valvporträttets
vre än övriga por-
e att betrakta som
skulle vara kung-
fäller det östra por-

trättet, vilket med största sannolikhet före-
ställer Kristian II. Om porträttet i fråga kan
bedömas som en trolig avbildning av kung
Hans utgör de fyra porträtten tillsammans ett
regentgalleri av de tre furstar under vilka
mäster Adam verkade, såväl avlidna, lands-
flyktiga som regerande. Detta antagande blir
än mer intressant om det tas i beaktande att
det norra tvärskeppet under medeltiden antas
ha varit ärkebiskopens avskilda och privata
del av domkyrkan, med såväl separat ingång
från ärkebiskopsgården Lundagård, som en
förmodad kateder i den västra murens lejon-
flankerade säte.¹⁸ I och med Birgers bortgång
1519 tycks ärkebiskoparnas överhöghet helt
ha gett vika för de lutherska furstarna och en
regentserie i de katolska ärkebiskoparnas pri-
vata lokal bör på ett tydligt vis ha markerat
såväl makt- som trosskiftet.

Summary

Underneath the arched roof and in the
window frame of the north transept in the
Cathedral of Lund four sculptured faces are
found. They are all ascribed to the master
builder and sculptor Adam van Düren, who
worked at the cathedral from about 1506 un-
til the end of the 1520s. The faces are placed
at a very high elevation and hence barely
visible from ground level. It was not until
1911 that they were inspected at closer range,
on which occasion it was discovered that two
of them were inscribed with a date, 1524.
The two faces in the window frame have
been sculptured in such a realistic and indi-
vidual manner that they have been deemed
likely to be portraits. At the beginning of the
century there were various suggestions as to
which particular individuals they represent-
ed. Of these the one made by professor Otto
Rydbeck in 1918, that they were a self-port-
rait of van Düren himself and his wife, has
been generally accepted. Over the years Ryd-
becks' hypothesis has been gradually trans-
formed into a perceived historical fact.

In all other aspects concerning van Dü-
rens' work, he seems to have been very
modest. For instance, the now lost cross-
shaped tombstone of his family, deceased in
1520 and buried in the cemetery east of the
cathedral, was reported to have been sculp-
tured in a very simple manner. It seems very
improbable that van Düren, only four years
later, would choose to depict himself and his
former wife in such a prominent manner in
the window frame of the cathedral.

A much more probable hypothesis, which
was presented already in 1906 by the histo-
rian Lauritz Weibull, is that they depict a
royal couple. Weibull suggested king John
(1481–1513) and his wife Christina, but he
was at that time not yet aware of the fact that
two of the faces were dated 1524. This paper
suggests that the portraits in the window
frame in fact depict the regents during that
particular year, king Frederick I (1523–1533)
and Sophie. This suggestion is strongly sup-
ported through a comparison with several
other portraits of Frederick, especially his
cenotaph from 1514 in the abbey church
in Bordesholm, in the present region of
Schleswig-Holstein. As to his second wife,
queen Sophie, the to date only known por-
trait depicts her with a peculiar cap, very
similar to the one in the portrait in Lund
Cathedral.

The two other sculptured faces are placed
underneath the vaulted roof and are both dat-
ed 1524. The eastern one is very similar to
contemporary portraits of the predecessor of
Frederick I, king Christian II (1513–1523),
who had been deposed the previous year,
after which he went in to exile. Similarly the
opposing western face shares many similari-
ties with two portraits made by van Düren of
the predecessor of Christian II, king John
(1481–1513). One of these two portraits was
made for the royal castle in Copenhagen in
1503 and the other was sculptured on the
well vat of the crypt in Lund in 1513. In all

three depictions John shares the same facial features, hair style and crown (the crown is lacking in the suggested portraits of Frederick I and Christian II from Lund), whereas the two bodied portraits of John from 1503 and 1513 also share the same type of robe and scepter.

Including the famous sarcophagus of Birger (the last inaugurated archbishop of Lund 1497–1519), sculptured by van Düren in 1512, it appears that the master builder thus had created a complete portrait gallery and an everlasting memorial for all of his patrons and employers.

Noter

- ¹ Manhag 2017 s. 20–29.
- ² Redan 1643 uppmärksammade Ole Worm van Dürens besynnerliga bruk av runor, exemplifierat av reliefen på norra tornets sydöstra pilasterbas. Till texten hör dessutom den sannolikt äldsta avbildningen av ett av van Dürens verk. Worm 1643 s. 143–144.
- ³ Uppsala universitetsbibliotek, Handskrifts- och musik-enheten, nr. S 61. Samtliga illustrationer är med största säkerhet tecknade av Søren Abildgaard 1753. En nästintill identisk uppsättning finns på Nationalmuseet i Köpenhamn, där emellertid merparten av dem p.g.a. avsaknad av signering har tolkats som Carl Gustav Gottfried Hifelings alster från 1773.
- ⁴ Så sent som 2011 blev van Düren till och med föremål för en skönlitterär och fiktiv levnadsteckning av Michael Economou 2011.
- ⁵ Rydbeck 1918 s. 35–38.
- ⁶ Rydbeck 1918 s. 51–56.
- ⁷ Det senare årtalet är inte synligt från golvnivå och upptäcktes därför först 1911. Rydbeck 1915 s. 152.
- ⁸ Weibull 1906 s. 69 och 73–74.
- ⁹ Rydbeck 1915 s. 151–155.
- ¹⁰ Rydbeck 1918 s. 61.
- ¹¹ Rydbeck 1923 s. 240 och 1946 s. 99 f, Rydén 1995 s. 74, 1999 s. 78 och 2012 s. 365, samt i det senare verket också av Carelli s. 469.
- ¹² Corylander 1884 s. 87.
- ¹³ Weibull 1906 s. 73. I sammanhanget är det anmärkningsvärt att Weibull hänvisade till kenotafen i Bordes-holm, som exempel på att kungligheter under dåtiden kunde avbildas utan krona, men att han inte noterade likheten mellan denna avbildning och porträttet i domkyrkan (Weibull 1906 s. 101, not 15).
- ¹⁴ Jämför med dåtida drottningars huvudbonader på t.ex. van Dürens porträtt av drottning Elisabet på en bislagssten från Köpenhamns slott och på porträttet av

drottning Kristine i Odense domkyrka. Enligt Rydbecks slutsats hade mäster Adam på en av bislagsstenarna 1503 avporträtterat kung Hans. På stenen bredvid hade först senare avporträtterats Kristian II:s drottning Elisabet. Rydbeck 1907 s. 59 och 66.

¹⁵ Jämför med Gossaerts färglagda teckning från omkring 1526, Collection Frits Lugt/Fondation Custodia Paris, samt med Lucas Cranachs d. ä. oljemålning, Museum der Bildenden Künste, Leipzig.

¹⁶ Weibull 1906 s. 73. De starkt asymmetriska dragen framträder än tydligare på den avgjutning som gjordes av Otto Rydbeck 1911. Jämför bild i Rydbeck 1915 s. 151.

¹⁷ Förvarad på Nationalmuseet i Köpenhamn. Rydbeck 1907 s. 60.

¹⁸ Rydén 1995 s. 35.

Referenser

- Carelli, Peter. 2012. *Lunds historia. Staden och omlandet. 1. Medeltiden. En metropol växer fram*. Lund.
- Corylander, Johan. 1884. *Berättelse om Lunds domkyrka (utgiven av Martin Weibull)*. Lund.
- Manhag, Andreas. 2017. *Kraftstorg. Lunds mittpunkt och baksida under 500 år*. Lund.
- Rydbeck, Otto. 1907. »Kung Hans och 'drottning Kristine'. Två bildstenar från Kjöbenhavns slott.» *Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie. R. 2. Bd 22 (1907)*. Köpenhamn.
- Rydbeck, Otto. 1915. *Bidrag till Lunds domkyrkas byggnadshistoria*. Lund.
- Rydbeck, Otto. 1918. *Två märkliga konstnärer. Adam van Düren och mästaren med signaturen A. S.* Stockholm.
- Rydbeck, Otto. 1923. *Lunds domkyrkas historia*. Lund.
- Rydbeck, Otto. 1946. »Lunds domkyrka. Byggnaden och dess inventariers historia enligt de nyaste forskningsresultaten.» *Lunds domkyrkas historia. 1. 1145–1945*. Stockholm.
- Rydén, Thomas. 1995. *Domkyrkan i Lund*. Malmö.
- Rydén, Thomas. 1999. »Adam van Düren.» *Glimningehus 500 år. Skånsk senmedeltid och renässans. 17*. Lund.
- Rydén, Thomas. 2012. *Lunds historia. Staden och omlandet. 1. Medeltiden. En metropol växer fram*. Lund.
- Weibull, Lauritz. 1906. »Adam van Düren.» *Studier i Lunds domkyrkas historia*. Lund.
- Worm, Ole. 1643. *Danicorum monumentorum*. Köpenhamn.

Arkiv

Domkyrkomuseet i Lund
Historiska museet vid Lunds universitet
Nationalmuseet i Köpenhamn
Uppsala universitetsbibliotek